

[Diderichsen.]

dødstegn, nemlig ophævet hjernevirksomhed, reaktionsløshed, ophævet åndedræt og ophævet hjertevirksomhed. Man må vel forstå det således, at med disse kendetegn er døden indtrådt. Der kræves altså mere end den såkaldte hjernedød alene, men mindre end efter den nugældende ligsynslovs regler, der indeholder en 6 timers bestemmelse, og mindre end de nuværende dødsattester, hvor dødstegnene er rigor et livores.

Dertil kommer så de moderne muligheder for at etablere en kunstig cirkulation af iltet blod og således opretholde en tilstand, som vel i grunden efter traditionelle forestillinger hverken er liv eller død, men, som man har kaldt det, en slags suspenderet død, jfr. betænkningen side 12, spalte 1, nederst, som jeg vil tillade mig at citere:

„Spørgsmålet om, efter hvilket kriterium dødens indtræden fastslås, bliver her af afgørende betydning, fordi visse væv og organer er meget følsomme for en fuldstændig afbrydelse af blodforsyningen, hvorfor fjernelsen af sådanne væv og organer i transplantationsøjemed må påbegyndes hurtigt efter dødens indtræden. Undertiden er det tillige nødvendigt, at der med kunstige midler forbigående opretholdes et blodomløb i organet eller i hele liget“.

Når jeg før talte om, at der ikke er fuldstændig klarhed over disse forhold i betænkningen, tænkte jeg navnlig på dette sted, idet det ikke er mig ganske klart, hvad der menes med denne tilføjelse: „Undertiden er det tillige nødvendigt, at der“ osv. Jeg vil i hvert fald understrege, at der er sagt en „forbigående“ opretholdelse af blodomløbet i organet. Her er det springende punkt. Den offentlige debat i efteråret har allerede vist, hvor vigtigt det er, at loven udtaler sig helt klart og utvetydigt. Der må ikke kunne opstå den mindste tvivl om, at der under behandlingen af patienten kun tages hensyn til den syges egen skæbne, og jeg vil gerne her ligesom fru Else-Merete Ross henvise til side 22 i betænkningen, hvor der står, at lægeetisk vil det på forhånd være en selvfølge, at behandlingen alene må bestemmes af, om behandlingen overhovedet kan antages at have videre formål for den pågældende og aldrig, aldrig under-

streger jeg, vil kunne afkortes af hensyn til anden patients transplantationsbehov. Det er ganske overordentlig vigtigt, at hele denne lovgivning udformes på en sådan måde, at der skabes den fuldstændigste trykthed i befolkningen, og derfor må der indbygges sikkerhedsfaktorer, der skaber fuldstændig klarhed over disse forhold.

Der nævnes i § 7 en ny sikkerhedsfaktor, som jeg også finder helt i sin orden: at der altid må være mindst to læger indblandet, og at den, som har behandlet patienten for den sidste sygdom, ikke kan være den, der foretager transplantationen. Men jeg ved ikke, om man muligvis kunne overveje at gå et skridt videre og f. eks. lade et kollegium af to læger, måske under forsæde af en dommer, være den garanti, som umiskendeligt viste, at der ikke kunne være nogen tvivl.

Til slut vil jeg gerne understrege, at vor principielle tilslutning til det foreliggende lovforslag hviler på den overbevisning, at der med denne lovgivning ikke åbnes noget selv nok så lille smuthul til at gå videre i retning af at slække på de sikre og uomtvistelige dødsriterier, så at man skridt for skridt skulle kunne nærme sig en praksis, som er berygtet under navnet euthanasi.

Med hensyn til spørgsmålet om at gøre lovforslaget færdigt i dette folketingsår synes jeg jo nok, at vi har lidt dårlig tid til det, på den anden side vejer hensynet til, at vi først kan komme i gang igen om 4 måneder, meget tungt. Spørgsmålet må så afhænge af, hvor dybtgående en udvalgsbehandling der kan finde sted i den korte tid, der er tilbage.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Det er en glæde at komme med et lovforslag, der får en så positiv modtagelse i det høje ting som det forslag, vi her behandler.

Lovforslaget er blevet karakteriseret af flere ordførere som klogt, og den kompliment, der ligger heri, må vi sende til det udvalg, der hurtigt og grundigt har behandlet disse spørgsmål, og som nu er kommet med en betænkning, der indeholder det lovforslag, som justitsministeriet ord til andet nu har fremsat for folketinget. Vi har ikke rettet så meget som et komma i lovforslaget,